

Ochrona informacji poufnych w świetle standardów konstytucyjnych

dr hab. Maria Szczepaniec, prof. UKSW
Katedra Prawa Karnego WPiA UKSW

Konieczność zapewnienia bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego pociąga za sobą ograniczenia swobód i wolności obywatelskich

-kompetencje służb specjalnych do ingerencji w sferę
gwarantowanych konstytucyjnie praw i wolności
jednostki

-kolizja wartości

*niejawność w zakresie działania pewnych służb z jednej strony możemy postrzegać jako zagrożenie dla demokracji

*granice ingerencji

służby specjalne powinny jasno regulować:

- zakres kompetencji,
- formy
- oraz metody ich działania

-brak klauzuli subsydiarności

ramy czasowe dla tego środka:

-na bieżąco

-czy zarchiwizowane dane

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

W świetle konstytucyjnej zasady proporcjonalności nie da się uzasadnić sięgania po środek tak mocno ingerujący w prawo jednostki do prywatności w postaci prawa do tajemnicy korespondencji każdym podejrzanym przestępstwem

Tryb postępowania z materiałami, które nie mają znaczenia z punktu widzenia celu, w jakim zostały zgromadzone

Kwestia braku kontroli sądowej nad procesem niszczenia materiałów, zgromadzonych podczas stosowania kontroli

Na płaszczyźnie konstytucyjności rozpatrywanych regulacji istotne są:

- zasady weryfikacji
- kontrola przechowywanych danych
- oraz procedury ich usuwania.

Wątpliwości budzi przede wszystkim tryb, w jakim służby uzyskują dostęp do szeroko pojętych danych, objętych tajemnicą telekomunikacyjną.

Możliwość wykorzystania w procesie karnym wyników pozaprocesowej działalności organów ścigania.

Zasady postępowania z materiałami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych.

Konsekwencją niejawności pozyskiwania danych w trybie ustaw kompetencyjnych jest bowiem brak możliwości żądania ich usunięcia, w oparciu o treść art. 51 ust. 4 Konstytucji RP.

Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego:
w demokratycznym państwie prawnym nie jest
konieczne przechowywanie informacji na temat
obywateli uzyskanych w toku czynności operacyjnych
ze względu na ich potencjalną przydatność.

Doprecyzowanie zakresu i celu pozyskiwania przez
służby danych telekomunikacyjnych.

Ustanowienie kontroli zewnętrznej nad procesem pozyskiwania danych z billingów, w tym także weryfikacji zasadności ich pozyskiwania

Zdaniem NIK ważnym instrumentem kontroli powinno być także obligatoryjnie informowanie osób, których dane zostały pozyskane przez służby od operatorów telekomunikacyjnych, z możliwością odroczenia przekazania tej informacji do czasu zakończenia postępowania.

Wprowadzenie instrumentów gwarantujących niszczenie pozyskanych danych, gdy nie są one już niezbędne dla prowadzonego postępowania.

W prowadzonych postępowaniach karnych, coraz powszechniej kwestionowana jest legalność pozaprocesowych działań niejawnych.

- wielość ustaw
- rozbieżności interpretacyjne
- brak standardów postępowania przy realizacji czynności operacyjno – rozpoznawczych przez poszczególne służby

kwestia celowości utrzymywania dualizmu rozwiązań prawnych w tym zakresie

uzyskiwanie danych telekomunikacyjnych jest możliwe:

- w drodze kontroli operacyjnej,
- oraz na podstawie regulacji zawartych w k.p.k.

Obecny kształt unormowań odnoszących się do czynności operacyjno-rozpoznawczych podejmowanych przez poszczególne służby rodzi wątpliwości z punktu widzenia ich konstytucyjności.

Wiele kwestii szczegółowych znajduje się w aktach pozaustawowych (np. wewnętrznych instrukcjach) a to pozostaje w sprzeczności z konstytucyjnym kryterium ustawowej regulacji w tym zakresie.

-kwestia precyzji w zakresie formułowania ograniczeń,
zwłaszcza w obliczu niejawności tych aktów

-brak faktycznej możliwości weryfikacji tych regulacji z
Konstytucją